

G ö t e b o r g

V. Hamngat.²³ (S. Larmgatan

f.d. G M P:s tomt) Kv. Biskopen.

Fynd vid grundgrävning den 11 - 15 november 1935.

Härtill ritningar och fotografier.

Brunn I

L ä g e : Se planen.

N i v å : Brunnens rand beräknas ha befunnit sig c:a 1 m under källargolvet i det rivna huset. Se f.ö.sektionsskissen.

K o n s t r u k t i o n : Brunnen fyrkantig i plan, byggd av mellan hörnstolpar resta bräder. Södra och östra väggarna dubbla, den norra och västra förstärkta med på insidan liggande smala bommar. En sådan även nära brunnens mitt i öst-västlig riktning. Innanför den västra även två förstärkande, horisontella plankor.

Materialet fur. Yttre mått vid randen 141 x 130 cm, inre mått nedtill (på ett djup av 130 - 140 cm, efter utgrävningen) 70 - 90 x 55 cm. Hörnstolparna av fyrsidigt, rundat snitt, vida djupare neddrivna än väggplankorna, ej möjliga att upptaga eller rubba vid denna utgrävning och schaktning, som ännu ej var av mest djupgående slag. En hörnstolpe, som mättes, höll 12 cm i grovlek upptill. Väggarnas bräder, som stodo i enkla rader mellan stolparna och i de inre (dubbel-)väggarna utan hörnstolpar och delvis (södra väggen) snedställda och överskjutande varandras kanter, mätte 26 - 33 cm i bredd och 2,5-3,5 cm i tjocklek. I inre österväggen vände de sin kupiga sida inåt, andra voro plana på båda sidor, alla oregelbundet avbrutna upptill. Uppbrutna väggplankor visade sig i rothändan vara tillspetsade i c:a 30 cm långa spetsar. Tre uppmätta bräder voro resp. 136, 150 och 160 cm långa, de övriga ej avsevärt annorlunda.

Brunnens ytterväggar voro uppbyggda av vardera tre plankor. 23 cm innanför den östra och 25 cm innanför den södra löpte nära nog parallellt med de yttre två innerväggar, vilka stötte stumt intill den yttre byggnadens norra och västra

väggar, och vilkas överkanter i nivå anslöto sig till den yttre brunnranden. 35 cm från SÖ hörnstolpen och 68 från den NÖ, 40 cm under randen, gick tvärs över brunnen och mellan två plankor i östra innerväggen en rundad stöttebom av 10 cm snitt. Dess västra ända stötte mot brunnens västra vägg och vilade på en genom detta tryck nu dovt knäckt, liknande bom innanför denna. 1 m under västra väggens överkant löpte som ytterligare förstärkning två horisontella plankor. Även innanför norra väggen gick en smal bom, åt öster dock ej sträckande sig längre än till innerväggen.

B r u n n s l i k n a n d e k o n s t r u k t i o n v ä s t e r o m " B r u n n I ": Omedelbart väster om Brunn I och i tydlig anslutning till denna uppenbarade sig även en brunnsliknande anordning : i höjd med överkanten i Brunn I några i Ö-V liggande bräder ("lock") och som en sned fortsättning av södra innerväggen i Brunn I tre resta, hopkantade bräder. Som rest av en med denna vinkel bildande, förmodad västervägg fanns en 24 cm bred, rest plankor. Från dennas norra kant till "södra väggen" var 64 cm. Under "lockplankorna" och innanför "väggbräderna" vidtog genast blåleran, vadan anläggningens karaktär av brunn ej förefaller trolig.

U t g r ä v n i n g o c h f y n d : Vid utgrävningen befanns brunnens övre lager vara omgrävt i senare tid, förmodligen i samband med rörläggning. De första 40 cm från brunnens rand bestodo alltså av modern fyllning, något som frappant belystes genom fyndet av en 2-öring, präglad för Gustav V. Därunder vidtog ett lager av svingödsel och avskräde med delvis insprängda lerstrimlor. Här hittades tegelbitar, murbruk, träbitar, näverstycken, djurben, keramikskärvor (flera på 125 cm djup) och glasbitar; de senare mest i NÖ hörnet på 160 cm djup. Bland träföremålen befann sig en liten, svarvad pjäs ur ett kägelspel och ett platt skedliknande föremål. På ett djup av mellan 150 och 160 cm under brunnskanten mötte i allmänhet blåleran. Efter utgrävning, fotografering och uppmätning borttogs brunnen. Fynden överfördes till G.M.

Brunn II

L ä g e : Se planen.

N i v å : Brunnens överkant beräknas ha legat i nivå med det gamla källargolvet. Djup under första vån.golvplan (i det rivna huset) c:a 160 cm.(Sektionsskissen)

K o n s t r u k t i o n : Brunnen fyrkantig (nära kvadratisk) i plan,byggd av intill varandra i enkel rad resta furubräder om 18 - 23 cm bredd och 3 - 4,5 cm tjocklek. Av väggarna stod blott den norra och södra fullständiga med vardera omkr.12 bräder. Norra tredjedelen av Östväggen var markerad av 4 ännu stående bräder.De upprätta väggarna strävade var och en utåt , vadan deras inbördes avstånd,som vid randen belöpte sig till 2 m eller något mer,vid botten (dvs 60 cm under brunnskanten) blott uppgick till 170 cm.På samma sätt synas de övriga väggarna ha lutat utåt. Bredden (N - S) var 200 cm. På bottennivån låg utmed var och en av de kompletta väggarna en horisontell,förstärkande bom av grovlek som motsvarande element i Brunn I. Sådana ha antagligen även legat utmed de förstörda Öst- och västväggarna. Från brunnens botten sträckte sig brädväggarna ytterligare c:a 80 cm nedåt. Deras totala längd torde i allmänhet ha belöpt sig till 140 cm, alltså genomgående något kortare än motsvarande i föregående (Brunn I).

U t g r ä v n i n g o c h f y n d : I brunnens krater hade tillvaratagits en mängd bitar av lerkärl och glaspjäser , (bl.a.en krossad flaska av grönt glas i NV hörnet på 62 cm djup),läderstycken,kakel,fönsterglas och murstens bitar. Bland träbitar ett svarvat fäste till en lek - sak~~S~~värja. Kulturlagrets huvudsakliga konsistens var gödsel,och det sträckte sig 60 cm under brunnskanten, bitvis djupare. Därunder vidtog blåleran. Brunnen,som var genomrutten,bortbröts efter undersökning och avbildning. Fynden överfördes till G.M.

Brunn III

L ä g e : Se planen.

N i v å : Som föregående.

K o n s t r u k t i o n : 190 eller 200 cm S om Brunn II hade legat ytterligare en brunn av enahanda konstruktion fast avsevärt mindre. Dess V del var borta, och även i övrigt var brunnen så fragmentarisk, att inga säkra mått kunde tagas på den samma. Teckningens skala och annat återgår delvis på arbetarnas meddelanden.

Av brunnen framkom ej ens vid påträffandet så mycket eller så sammanhängande delar, att man ansåg den värd en undersökning. Inga fynd kändes därifrån.

Brunn IV.

L ä g e : Se planen.

N i v å : Se sektionsskissen.

K o n s t r u k t i o n : Brunn IV påträffades vid framdragning i nord - sydlig riktning av ett dike i blåleran. Detta kom att skära igenom brunnens mitt varigenom dess bredd (N-S) erhöles, 150 cm. "Längden" kunde konstateras genom provgrävning efter öster- och västerväggarnas överkanter, och denna var lika stor som "bredden". Brunnen var kvadratisk i plan. Dess västra vägg låg på ett avstånd från österväggen i Brunn II av 210 cm. En i Ö-V löpande förstärkningsbom innanför vardera av nord- och sydväggen hade genomskurits av schaktet.

U n d e r s ö k n i n g o c h f y n d : Liksom tomtens övriga undersökta brunnar innehöll Brunn IV svingödsel och avskräde. Fynden voro ganska många och syntes koncentrera sig till byggnadens NV hörn. Här hittades en nära nog hel kritpipa med iliggande tobak, färdig att påtändas, samt ett ganska fullständigt, rött, dekorerat lerfat. Allt till G.M.

Tidigare tillvarataget fynd: Vid rivning av Morgonpostens
hus hade i källartrappans gråstensmur hittats ett
mynt,

Riksgäldscontorets pollett $\frac{1}{2}$ skilling 1799
vilken inlagts i G.M.saml.

Rapp. av H.W-n, nov. 35.

V. HAMNGATAN 23
KV. BISKOPEN

V. HAMN =
GATAN.

SÜDRA LARMGATAN

BRUNN
I

B

BRUNN
IV

BRUNN
II

BRUNN
III

A

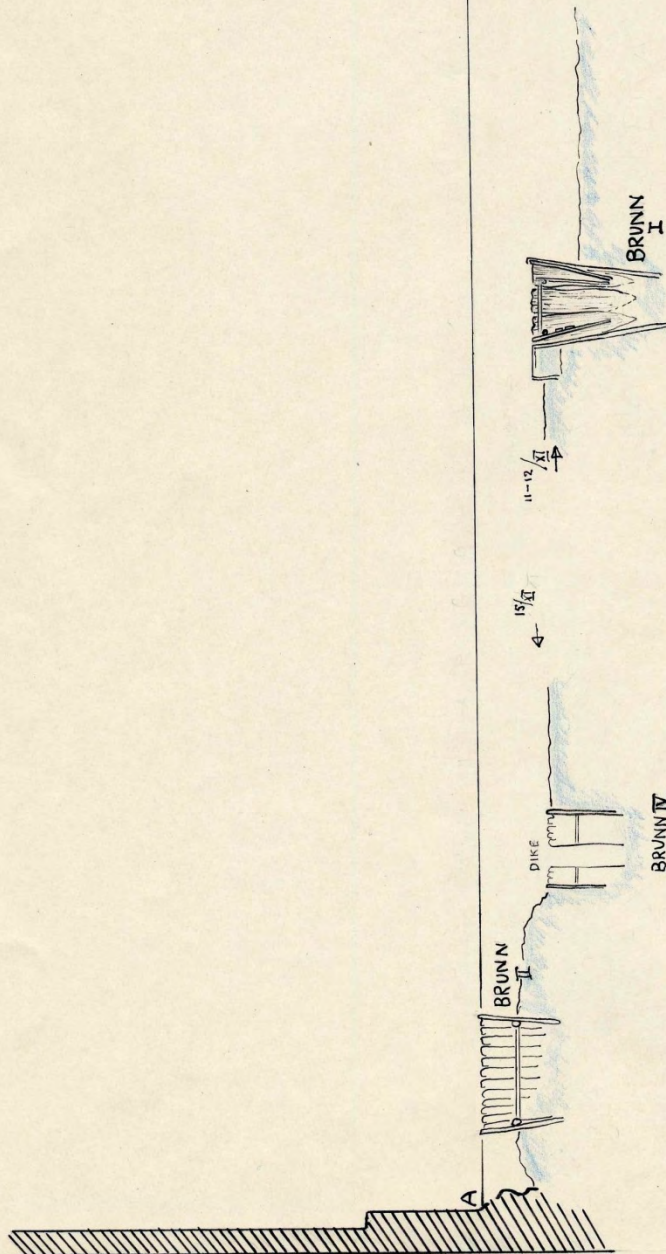
300:1

V. HAMNGATAN 23

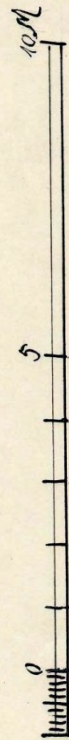
KV. BISKOPEN.

KALLAR GÖLVETS
PLAN

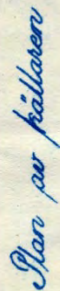
B

SEKTION A-B

25/10, Hampton 23.

W. Edwards

Historiska Avdelningen

Göteborg

V. Hamngatan 23

Kv. Biskopars

Grävningarna 1935.

BRUNN I

R124:1 Foto O. Thulin.

S.Ö. HÖRNET BLOTTAT.

BRUNN I

R124:2 Foto O. Thulin.

SÖ HÖRNET BLOTTAT.

Historiska Avdelningen

Göteborg

H. Hauningatan 23

Kv. Biskopen

Gårningarna 1935.

BRUNN I
FR. Ö.

R 124:3 Foto Ö. Thulin.
Se även R 124:4!

3004)

Historiska Avdelningen

Göteborg

4. Hamngatan 23

Kv. Biskopen

Gårningarna 1935.

BRUNN I
S. DELEN. FR. Ö.

R124:6

Foto O. Thulin.

BRUNN I
S. DUBBELVÄGGEN FR. Ö.

R124:5

Historiska Avdelningen

Göteborg

4. Hanningatan 23

Kv. Biskopen.

Grävningarna 1935.

BRUNN IV

R 124:7

GENOMSKUREN AVETT I N-S
LÖPANDE DIKE.

Foto O. Thulin.

Historiska Avdelningen

Göteborg

V. Hamngatan 23

Kv. Biskopen

Grävningarna 1935.

BRUNN II
FR. 50.

R 124:8

Foto O. Thulin.

BRUNN II
FR. 50.

R 124:9